

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

	<p>СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДЕНДРОЛОГІЯ» Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина Спеціальність: Н4 Лісове господарство Освітня програма – «Лісове господарство»</p>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Компонент освітньої програми	Обов'язковий
Кількість кредитів ECTS / загальна кількість годин	8 кредитів / 240 годин
Семестр	3, 4
Форма контролю	іспит
Мова викладання	українська
<p>Профайл викладача</p> 	<p>Масальський Владислав Петрович Посада: доцент кафедри лісового господарства Вчене звання: доцент Науковий ступінь: кандидат біологічних наук https://orcid.org/0000-0001-8642-7782 https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=uk Робоче місце: навчальний корпус №1 (пл. Соборна, 8/1), 36 ауд. E-mail: vlad.masalskiy71@gmail.com</p>
Опис дисципліни	На вивчення дисципліни для денної форми навчання виділено всього 240 академічних годин (8 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 120 годин (лекції – 60, практичні заняття – 60), самостійна робота студентів – 120 годин.
Передумови для вивчення дисципліни	Обов'язковий освітній компонент «Дендрологія» базується на знаннях елементів ботаніки та загальної екології.
Мета вивчення дисципліни	Курс спрямовано на засвоєння теоретичних положень з питань формування високопродуктивних та біологічно стійких лісових насаджень на основі знання біології розвитку деревних рослин, їх екології і фенології, формування практичних навичок визначення видів деревних рослин за морфологічними ознаками.
Формат дисципліни	Для денної форми навчання – формат <i>face-to-face</i> із застосуванням мультимедійних засобів. За необхідності (індивідуальний графік, дистанційна форми навчання та ін.) – змішане навчання з використанням навчальної платформи <i>Moodle</i> , сервісів <i>ZOOM</i> , <i>Google Meet</i> , мобільних додатків
Компетентності відповідно до Стандарту вищої освіти	<p>ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p>

	<p>ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії. ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища. ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ФК 4. Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів. ФК 5. Здатність вирішувати поставлені завдання зі створення насаджень, їх вирощування та формування на основі вивчення літературних та нормативних джерел передового виробничого досвіду. ФК 12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому, регіональному, національному і глобальному рівнях.</p>
<p>Програмні результати навчання відповідно до Стандарту вищої освіти</p>	<p>ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти. ПРН 3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію. ПРН 4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства. ПРН 5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії і принципи ведення лісового господарства для вирішення завдань професійної діяльності.</p>
<p>Структура курсу</p>	<p><i>Змістовний модуль 1. Наукові основи дендрології. Морфологія деревних рослин</i></p> <p>Тема 1.1. Наукові основи дендрології. Академічна доброчесність/ Тема 1.2. Життєві форми деревних рослин. Габітус як діагностична ознака. Тема 1.3. Листя як діагностична ознака деревних рослин. Тема 1.4. Морфологія вегетативних органів деревних рослин. Тема 1.5. Морфологія кореневої система деревних рослин, класифікації кореневих систем. Тема 1.6. Морфологія генеративних органів деревних рослин.</p> <p><i>Змістовний модуль 2. Географія, екологія та інтродукція деревних рослин</i></p> <p>Тема 2.1. Основи екології деревних рослин. Тема 2.2. Основи географії деревних рослин. Тема 2.3. Основи ареології деревних рослин. Тема 2.4. Дендрофлора та рослинність природних зон і висотних поясів України. Тема 2.5. Основи біоценології та фітоценології. Тема 2.6. Інтродукція деревних рослин, як спосіб підвищення продуктивності лісів в умовах глобального потепління клімату. Тема 2.7. Основи фенології деревних рослин.</p> <p><i>Змістовний модуль 3. Систематика деревних рослин. Голонасінні (Pinophyta).</i></p> <p>Тема 3.1. Основи систематики. Філогенетична система деревних рослин Тема 3.2. Відділ голонасінні. Характеристика малопоширених класів деревних рослин. Тема 3.3. Загальна характеристика класу хвойні (<i>Pinopsida</i>). Тема 3.4. Родина соснові: Ялина, Модрина. Тема 3.5. Рід сосна – систематика, біологічні і екологічні особливості, морфологічні особливості, лісівничі та декоративні якості окремих видів Тема 3.6. Порядок Кипарисові (<i>Cupressales</i>) загальна характеристика порядку та родини Таксодієві. Тема 3.7. Порядок Тисові (<i>Taxales</i>)</p>

	<p align="center">Змістовний модуль 4. Систематика деревних рослин. Покритонасінні (<i>Magnoliophyta</i>)</p> <p>Тема 4.1. Відділ Покритонасінні (квіткові)-<i>Magnolophyta</i>. Клас дводольні (<i>Magnoliopsida</i>).</p> <p>Тема 4.2. Підклас Гамамеліди (<i>Hamamelididae</i>) I Частина.</p> <p>Тема 4.3. Підклас Гамамеліди (<i>Hamamelididae</i>) I Частина.</p> <p>Тема 4.4. Підклас Розіди (<i>Rosidae</i>) I Частина.</p> <p>Тема 4.5. Підклас Розіди (<i>Rosidae</i>) II Частина.</p> <p>Тема 4.6. Підклас Розіди (<i>Rosidae</i>) III Частина.</p> <p>Тема 4.7. Підклас Діленіди (<i>Dilleniidae</i>).</p> <p>Тема 4.8. Підклас Ламііди (<i>Lamiidae</i>).</p> <p>Тема 4.9. Підклас Жовтицеві (<i>Ranunculidae</i>).</p> <p>Тема 4.10. Використання інтродуцентів, форм і культиварів в лісовому господарстві.</p>
<p>Методи навчання</p>	<p>Розкриття навчального матеріалу з візуальним поясненням; дискусійне обговорення проблемних питань; виконання практичних та науково-дослідних завдань індивідуально або в групах; доповіді; презентації; есе.</p> <p>У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Microsoft Team, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки.</p>
<p>Політика курсу</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Середовище в аудиторії – дружнє, творче, відкрите до конструктивної критики. • Виконання завдань, передбачених програмою, з дотриманням дедлайнів. • Відпрацювання пропущених занять – відповідно до графіку консультацій викладача. • Порушення принципів академічної доброчесності – підстава для негативного оцінювання роботи здобувача. • Методи і критерії оцінювання — підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного та рубіжного контролю і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в електронному журналі академічної групи. Поточний та рубіжний контроль здійснюють за десятибальною шкалою. Результати оцінювання здобувача виставляють в електронний журнал АСУ БНАУ, які автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт. Максимально можлива кількість балів для отримання заліку: практичні заняття – 30; самостійна робота – 30, рубіжний контроль – 40. Максимально можлива кількість балів за іспит: практичні заняття – 30; самостійна робота – 30, рубіжний контроль – 10, підсумковий контроль – 30. • Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній / інформальній освіті здійснюється відповідно до чинного Положення https://education.btsau.edu.ua/sites/default/files/DOC/pologenua/polog_neformal_osvita_2024.pdf
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p align="center">Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заячук В.Я. Дендрологія: Підручник. Львів: Сполом, 2014. 676 с. URL: https://ek.btsau.edu.ua/page_lib.php 2. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія: Навчальний посібник, К.: Вища шк., 2003. 199 с. URL: https://ek.btsau.edu.ua/page_lib.php 3. Масальський В.П., Хрик В.М, Лозінська Т.П.. Дендрологія: Навчально-методичний посібник щодо організації і проведення навчальної практики здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності Н4 «Лісове господарство». Біла Церква, 2025. 137 с. (Наукова бібліотека БНАУ). 4. Масальський В.П., Роговський С.В., Доміловська Г.О. Дендрологія: Методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів агробіотехнологічного факультету для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 206 – садово-паркове господарство. Біла Церква, 2021. URL: https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7233

5. Mosyakin S.L. Vascular plants of Ukraine. A nomenclature checklist / Mosyakin S.L., Fedoronchuk M.M. K.: 1999. P. 320-321. URL: https://www.researchgate.net/publication/272100525_Vascular_Plants_of_Ukraine_A_Nomenclatural_Checklist

Допоміжна література

1. Галкін С.І. Каталог деревних рослин дендрологічного парку «Олександрія» НАН України. Біла Церква, 2008. 53 с. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/13606>

2. Гордієнко М.І., Гордієнко Н.М. Лісівничі властивості деревних рослин. Київ 2005. 816 с. URL: <https://surl.li/fbhcdt>

3. Дендрофлора України: Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Голонасінні. За ред. М.А. Кохна. К: Фітосоціоцентр, 2002. 348 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0010737>

4. Дендрофлора України: Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні час.1. За ред. М.А. Кохна. К: Фітосоціоцентр, 2002. 448 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0010737>

5. Дендрофлора України; Покритонасінні. Ч. II. за ред. М.А. Кохно та Н.А. Трофименко. К.: Фітосоціоцентр, 2005. 716 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0010737>

6. Закон України "Про природно-заповідний фонд України" від 16.06.1992 р. (із змінами). URL: <https://законодавство.com/ukrajiny-zakony/zakon-ukrajini-pro-prirodno-zapovidniy-fond.html>

7. Масальський В.П. Історичний огляд систем роду *Tilia* L. у зв'язку з інтродукцією в Україні / В.П. Масальський //Інтродукція рослин. 2008. № 1. С. 3-7. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/13240>

8. Масальський В.П. Зимостійкість і морозостійкість лип (*Tilia* L.) у Правобережному Лісостепу України. Науковий вісник НЛТУ України: 36-к науково-технічних праць. Львів, 2010. Вип. 20.10. С.35-39. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/1977>

9. Масальський В.П. Посухостійкість і водний режим лип (*Tilia* L.) в умовах Правобережного Лісостепу України. Вісті біосферного заповідника «Асканія-Нова». Асканія-Нова, 2012. С. 170-173. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/13195>

10. Масальський В.П. Сезонний ритм розвитку видів роду *Tilia* L. в умовах Правобережного Лісостепу України (на прикладі м. Біла Церква) Інтродукція і акліматизація рослин. 2010. № 2. С. 25-27. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/13262>

11. Масальський В.П. Кузнецов С.І. Аборигенна дендрофлора покритонасінних – основа паркобудування в лісостепу України. Науковий вісник НЛТУ України. 2018, т. 28, № 8. С. 14–18. doi.org/10.15421/40280802 URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/1871>

12. Масальський В.П. Мордатенко І.Л. Газо- і димостійкість культивованих видів роду *Tilia* L в умовах урбанізованого середовища Правобережного Лісостепу України (на прикладі вуличних насаджень міст Києва та Білої Церкви). Науковий вісник НЛТУ України: 36-к науково-технічних праць. Львів, 2014. Вип. 24.4. С.104-109. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/1979>

13. Роговський С.В., Масальський В.П., Струтинська Ю.В. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Декоративна дендрологія» студентами агробіотехнологічного факультету спеціальності 206 – «Садово-паркове господарство». Біла Церква, 2020. 38 с. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7230>

Адреси сайтів в INTERNET

1. https://uk.wikipedia.org/wiki/Флора_України
2. <https://yandex.fr/images/search?text=Дендрофлора%20України&stypе=image&lr=10369&source=wiz>
3. <https://www.studsell.com/view/60271/?page=5>
4. <http://webkonspect.com/?room=profile&id=2687&labelid=88979>